

REDACTIA

Arad, Dealul Ferencs-utaza nr. 50.

ABONAMENTUL

Pentru Anul Ungaria:

pe un an 20 cor.

pe 1/2 an 10 "

pe 1/4 an 5 "

pe o luna 2 "

N-rit de Duminecă pe an
4 coroaue.Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Dealul Ferencs-utaza nr. 50

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicație.Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrierile nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Lueger și Ungurii.

De ani mulți Dr. Lueger, primarul Vienei, are onoarea să fie urit tuturor «patrioților», fărăosebire de partid politic. Până și clericali maghiari în ison când vorba este să fie executat drept revanșă pentru adevărurile crude ce Lueger le spune despre Unguri la ori-ce prilej.

Nici odată însă presa maghiară n'a fost mai furioasă împotriva lui Dr. Lueger decât acum, de când la ordinea zilei sunt pretensiunile militare naționale maghiare. Ungurii știu că sprigină mai mare n'are Casa de Habsburg de cum este partidul cărui aparține Dr. Lueger. Și mai ales simt, că cel mai îndărătnic susținător al unității armatei comune este Lueger, cu întreaga Vienă la spate. Ca de un zid tare se lovesc deci de Lueger toate încercările maghiare de a face cuceriri în sinul armatei prin stoarcerea a diferite concesiuni. Îndeosebi de când ține criza de guvern în Ungaria numai din cauza pretensiunilor șoviniste, Dr. Lueger duce o strașnică luptă împotriva politicianilor ca d'alde Barabás și Lengyel Zoltán și nu scapă un singur prilej fără a-l trata cum merită pe cel din cauza cărora și statul ungar și Austria a ajuns într'un hal nemai pomenit.

Nimic nu-i supără însă pe șovinisti mai tare decât vorbirea ce Dr. Lueger a ținut-o în ședința dela 14 Septembrie a dietei Austriei-de-jos. După ce a arătat cum din cauza dificultăților create de șovinistii maghiari soldații cari au făcut trei ani de serviciu nu vor fi lăsați acasă, se știe: primarul Vienei a zis că numai soldații unguri ar trebui reținuți până la anul nou, nefiind drept ca și alte naționalități să sufere din pricina politicianilor maghiari... Asta înal treacă-meargă. Lueger a mai zis însă că întreaga Austrie ca un singur om protestează împotriva altitudinii maghiarilor și va lupta împotriva pre-

tensiunilor militare ale Ungurilor, compunând în această luptă pe naționalitățile din Ungaria credincioase tronului...

Ei bine, asta-i scoate din sările pe patrioți.

»Aradi Közlöny« dela 15 c. descopere o adevărată conspirație între Lueger și naționalități împotriva Ungurimel. Se înțelege, legătura între naționalități și Lueger e pusă la cale de noi, cei dela »Tribuna Poporului«. De aceea, neomaghiarii dela amintitul ziar se năpustesc asupra noastră cu o nemai pomenită furie, strigând și după procuror, căci este un nemai pomenit scandal ca noi, cari am fi trăind cu »pâne ungurească« și nu ne rușinăm a cere pentru bisericile și școlile noastre ajutor dela guvernul unguresc (»nem restelik a mi fillérekinkből koldulni támogatást a magyar kormánytól«) să ținem parte M. Sale, ear nu să ne dăm cu Barabás și Stauber Pepi...

Las că-i o obrăznicie să se scrie că biserica română cerșește din banii lor (alui Stauber și soții), când noi Românii contribuim ca bani și sânge trei milioane de inși la susținerea patriei, dar întrebăm: se potrivește oare eticheta de «liberal» unui ziar care face pe denunțiantul și învinue procuratura că nu este destul de aspră față de noi, ci ne lasă să atacăm «în chip josnic» nația maghiară?

Declarăm însă că după-cum nici Lueger nu atacă neamul maghiar, ci pe șovinistii intoleranți, așa și noi luptăm împotriva pretensiunilor și aberațiilor celor cari sub cuvânt că vor să întărească nația maghiară, vor să slăbească tronul și să ne dea gata pe noi, naționalitățile. Că în lupta aceasta se întâlnesc naționalitățile și Lueger, este numai o probă, că în monarhia austro-ungară totuși șovinistii intoleranți nu-s lăsați să-și facă mendrele în dragă voie, ci au în față-le o coaliție care se va înțări cu cât presa maghiară se va arăta mai furioasă împotriva noastră.

Când vorbește, e liniștit, nu gesticulează, e o mână, cea dreaptă, și-o ține mai mult în buzunar, ear cu cealaltă aranjează, din când în când, hârtiile ce are înaintea sa, pe bancă, iacă așa, să-i treacă vremea și par'că pentru a câștiga vreme... până îi mai vin ideile.

Alături de el s'a azezat, la dreapta, contele Nigra, ambasadorul Italiei, persoană grată la Curtea din Viena și Roma. Nu e mirare: de vre-o cincisprezece ani dirigează politica austro-itală în Italia, în calitate de ambasador tot la Viena. Mai lunile trecute un ministru de externe a voit să-l scoată din Viena și când colo — a căzut ministrul. Nigra s'a dovedit mai tare în Roma, chiar din depărtare. Are o înfățișare simpatică; mustața i e sură și umblă cam aplecat. Dar când vorbește, se aprinde și are o voce care se instăpânește asupra auditorului.

Gobat, elvețianul prieten al Românilor, pare sufletul conferenței. Secretar general perpetuu, e în curent cu toate. Toți la el alegă să ia informațiuni. E de statură mai mult înaltă, voinic, cap puternic, sur, așezat pe umeri lași. Vorbește, ori mai bine: citește iute și incolor...

Plener e tipul Germanului: mălțuț, subțirel, ochi albaștri, voce stinsă. E alb ca oala, dar se ține încă drept și umblă destul de sprinten: când nu-l ajută vocea, se folosește de — clopoțel.

Baronul Pirquet își face impresia unui ramolit, sêracul: umblă ca un damblagiu, pipăind în aer cu mâinile cari îi tremură;

Ungurii păcăliți. Se știe că presa maghiară a făcut caz mare din venirea la Budapesta a mai multor deputați străini cari luaseră parte la conferența interparlamentară din Viena.

Acum, că s'au dus însă și a rămas numai efectul vorbirii ce au ținut strășii veniți să admire Budapesta, presa maghiară îi tratează aspru de tot pe foștii oaspeți.

Astfel despre d-na Sorgue «Jüggelenség» de erî scrie:

»Doamna înfocată abia că s'a sculat dela masa bogat așternută, la care ospitalitatea maghiară a servit-o cu toate bunătățile, a alergat la Tattersaal și cu gură nespălată a murdărit temeinic pe gazda casei: pe președintele Dietei și cu o lovitură și nația maghiară.

»Și a bătut joc de parlamentul nostru, de garda de onoare și de străduințele noastre naționale...

Ce-o fi zicând bietul Apponyi?!

Apel către soldații austriaci.

În numărul de alături al ziarului «Arbeiter Zeitung» foaie socialistă din Viena, a apărut un articol interesant cu titlul: **Apel către soldați**, după aceea urma un spațiu mare, și apoi iscălitura a zece deputați austriaci socialiști. La cenzură s'a aflat că articolul cuprinde agitație și așa s'a sters textul și a rămas numai titlul și iscăliturile. Ziarele berlineze socialiste publică însă și textul, care este un apel sedicios către soldații reținuți și dela 1 Octombrie sub arme; li-se spune să nu servească mai departe.

„Averea națională“.

Sibiu, 14 Septembrie.

Onorată Redacție! În interesul adevărului și pentru a nu i-se face nedreptate dlui Dr. Lavin Leményi, Vă rog să luați spre cunoștință ceea-ce vă comunic din izvor absolut autentic.

Anume: Nu dl Leményi a vîndut pe sub mână averea națională sasului Marschal, cu toate că erau Români cari ar fi dorit

s-o cumpere, ci liquidarea Tipografiei unde se tipărea »Tribuna« și »Foaia Poporului«, din nefericire, direcțiunea a dat-o pe mâna lui Rubin Patifa. Acestuia este a i-se mulțumi gloria că o avere românească, o instituțiune politică de mare însemnătate, a ajuns în mâni străine. Patifa este cel care »i-a făcut rost« lui Marschal, acel Patifa care la adunarea generală a »Concordiei« tuna și fulgera împotriva funcționarilor sași. Ei, d-le Patifa: acolo nu vroiai să-i lași nici slujbași, ear când ai ajuns să fii arbitru p'o situație, ai făcut proprietar p'ui sas! Brava naționalist!

Publicul românesc este de altfel doritor să aște: ș'acum tot d. Patifa licidează, căci atâta știm, împraștiat-a prin Ardealul întreg — provocări ca veți Doamne, cel rămas dator la »Tribuna« să grăbească a plăti, să fie de unde se »onora« osteneala dlui Patifa, neprihănitul naționalist care a vîndut »Foaia Poporului« și călindarul unui — Sas...

Citi-vom vre-o lamurire?

Sibitanu.

Criza țării.

Situația politică e neschimbată. Nu s'a întimplat nimic nou, cel puțin nimic ce ar putea prezice o apropiată rezolvire a crizei. Apponyi a sosit erî la Budapesta, unde a avut o întrevedere cu referentul presidial al dietei, Andor Gyula, iar sara s'a reîntors la moșia sa din Eberhard. — Széll Kálmán a plecat la Reichenau, unde petrece de prezintă ministrul președinte al Austriei, Dr. Körber, — convocarea conferenței partidului liberal s'a amânat, — iată ce ar fi noutățile zilei de erî.

Cumcă întrevederea dintre Széll și Körber stă în strinsă legătură cu situația politică încurcată, e evident, ministrul-președinte Khuen-Héderváry a declarat în clubul liberal, că această căietorie la Reichenau n'are caracter politic, ci Széll a plecat urmând unei invitări a prietenului său contele Széchenyi Gyula, ministru a latere. — De altă parte se susține că scopul întrevederii ar fi să se aște modalitățile unui compromis între Viena și Budapesta.

Tot Khuen-Héderváry a declarat că nu ține de oportună convocarea

ca argintul col riu) a agitat mai mult în favoarea venirii la Budapesta a membrilor conferenței.

Bărbați mai însemnați cari au luat parte la conferență ș'au fost și la Budapesta: senatorul italian Ferraris, Ioano de Paiva, juriscult portugez, John Lundt, presidentul Camerii Seniorilor din Norvegia, Horst, presidentul Stortingului, Olofson, presidentul Camerii Suedeze, Augustin Bernaert, fost prim-ministru (15 ani) al Belgiei, Lorcroy, ginerele lui V. Hugo, fost ministru al marinei franceze; Van Houten, fost ministru olandez, contele Hamilton și Stanhope, englez, Randall-Kremmer, și alții.

Să nu nităm figura cea mai imponentă: pe generalul Turr, un bătrân cât un munte, cu niște mustați și barbă-cioc uriașe... Era anturat mai ales de Unguri și Italiani... nu de geaba a luptat pentru libertatea și unora și altora... La bătrânețe luptă pentru pace!

Dame au fost o mulțime, de toate vârstele și neamurile și multe frumoase, mai ales cele italiene. Două domnișoare suedeze la toate recepțiunile s'au prezentat în pitorescul lor costum național. Ce păcat că Românele n'au venit și ele în mândrul nostru costum național. Mai ales că erau și frumoase. Ar fi făcut efect.

Onorabili propagatori ai păcii universale contemplant adesea — galeria damelor!

Russu Șirianu.

Dela conferența interparlamentară.

II.

— Instantanee.

Suntem în vestita sală a Reichsrathului austriac. O sală în stil clasic roman, cu pictură care înfățișează scene din vremuri mari, dar unde naționalitățile s'au bătut cu pumnii și s'au împuns cu — briceagul... Ce păcat că nu mai există și grăjajul ce se trăsese în jurul tribunei presidiale pentru apărarea presidiului luat la țintă cu — cătimărire. Aderenții păcii universale ar fi făcut astfel cunoștință cu o instituțiune mai modernă chiar de cât — parlamentul.

Mé așez să scrutez cine este în sală. E așa de greu să fisezi pe cine-va. căci nici într'un coș cu albine nu-i mai mare mișcare.

Dar eată, înaintea băncii ministeriale, dedesubtul tribunei, e aglomerare mare. Dr. Körber, primministru austriac, meșterul mare politic care a trecut ataca furtunii, este obiectul de atenție a o mulțime de deputați, cei mai mulți germani, dar și streini se învîrt destul în jurul lui. E de statură mijlocie, bine legat; cap jumătate chel, pîrul sur, dar mustața — grație cosmeticului — pana corbului!... Nas nu se poate mai rău stilizat, așa cum îl prezintă revistele umoristice... Dar ochii, a aceiași arată că avem în fața noastră un bărbat les. Sunt negri și pătrunzători, în cămpărie citește în suflet.

unei conferențe a partidului liberal acum, înainte de designarea noului șef de cabinet. Ministrul-președinte a declarat-o și liberalii și-au plecat capetele. Numai Gorove, care ceruse convocarea conferenței, publică din nou în apel, în care se încearcă a dovedi ce folos mare ar aduce o astfel de conferință, care ar preciza punctul de vedere al partidului liberal. — și apelează la tovarășii săi de principii, să lupte și ei pentru convocarea conferinței.

Desvăririle lui «*Hažánk*» privitoare la neînțelegerile ce ar fi avut loc în consiliul de ministri, au dat unor politicieni prilej să-l atace pe contele Apponyi, care stă aproape de «*H-k.*», spunând că dela el ar proveni prelinsele desvălriri și ar urmări scopul să-l discrediteze pe *Khuen-Héderváry* și mai mult în fața țării. Aderenții lui Apponyi protestează însă în contra acestei insinuări și o atribuie dușmanilor personali ai lui Apponyi.

Starea de *ex-lex*, de altminteri, începe a aduce tot nouă incurcături. Așa în ședința comitetului de verificare al comitatului Ugocea, cu prilejul alcătuirii listelor viriliștilor, au avut loc discuții vehemente. Pe urmă apoi s'a hotărât, că în *ex-lex* comitatul nu alcătuește liste de viriliști. Numai președintele și notarul au votat contra.

Tisza István și situația.

În articolul de fond de ieri n-am fost ocupat mai amănunțit cu adresa dela Dobrișin, în care cluburile liberale din țară sunt invitate să ia poziție pe lângă aspirațiile maghiare. Eri s'a pertractat această adresă și în clubul liberal din Oradea-Mare, prezidat de contele Tisza István. Clubul a condamnat lupta pentru aspirațiile militare. Contele Tisza a spus, în resumat următoarele:

În tranșacția dela 1867 o chestie a rămas neresolvată: educația maghiară a ofițerilor, ca aici să se poată valida spiritul și limba maghiară. Dar nu-i permis a se folosi de chestia asta spre agitații... Trebuie așteptată vremea potrivită. A provoca revoluție în mod ușuratic, frivol, și a părăsi apoi câmpul de război, înseamnă cadere, din care nu te mai poți scula.

Roagă apoi, ca adunarea să primească propunerea următoare: „Partidul liberal do rește ca toate acele chestii, cari trebuie rezolvite în urma tranșacției dela 67, să se rezolve cât mai curând și definitiv, în sensul acestor tranșacții, prin conclucrarea armonioasă a regelui și națiunii.”

Partidul liberal care reprezintă majoritatea trezvie a națiunii, trebuie să ia poziție în contra tuturor curentelor, cari mână apa pe moara lugubră a unor aventurieri ușuratici.

Propunerea a fost primită cu unanimitate, și se va înainta și adunării congregaționale de Miercuri a comitatului Bihor.

Anarchia în Serbia.

Belgrad, 15 Sept.

Azi se va publica sentința în afacerea ofițerilor din Niș. Pe cei mai mulți îi vor condamna pentru nesupunere la închisoare de unu sau mai mulți ani; conducătorul lor, căpitanul Novaković, fratele fostului ministru de comerț, va căpăta pedeapsă și mai mare. Nu se știe dacă regele se va folosi imediat de drepturile de grațiere. Trei ofițeri au umplut rubricile cu titlul omorîrea asasinilor din conac; ear ceilalți au umplut rubrica prin care se pretinde depărtarea asasinilor din armată.

Studentii universitari mâine vor ține din nou ședință în care vor hotărâ foile «*Národní List*», «*Vecerni Novosti*» și «*Beogradski Novini*», cari ziare de aci înainte vor ataca și mai mult guvernul.

DIN ROMÂNIA

Expoziția din Brăila. — Expozițiunea agricolă și de animale din Brăila se va ține în ziua de 12 Octombrie a. c., ear nu în ziua de 5 Octombrie după-cum se hotărâse la început.

Comitetul organizator al expozițiunii va dispune de suma de 20.000 lei pentru această expozițiune, dintre cari 12.000 lei sunt acordate de ministerul agriculturii, ear restul de primăria orașului, și de prefectura județului.

Pe lângă această expozițiune s'a decis a se angaja în același timp, și o expoziție de probe din cerealele recoltate în țară în anul acesta.

Pentru acest scop se va cere prin prefecturii probe de cereale dela toți agricultorii de seamă din țară. Fiecare va trimite 100 kgr. cereale ca probă, în cari se va cuprinde: grâu, ovės, orz, secară, rapiță, porumb, etc.

Expunerea probelor de cereale se face pe județe sau pe regiuni. La expozițiune vor fi invitați comercianții de cereale din țară și străinătate.

Din străinătate.

Inaugurarea statuei lui Ernest Renan. Președintele consiliului di Combes a plecat cu trăsura din Pontreux spre a merge la Treguier, unde se făcea Duminecă inaugurarea statuei Ernest Renan.

Populațiunea i-a făcut pe tot parcursul o primire simpatică. S'au auzit numai câte-va fluierături din grupuri isolate, repede înăbușite însă prin strigătele de «*Trăiască Combes! Trăiască Republica!*»

Răspunzând la urările de bunăvenire ale primarului, di Combes a mulțumit pentru excelenta primire ce i-a făcut populațiunea republicană, felicitându-se de a fi găsit în această localitate un sprigin devotat pentru eliberarea de sub jugul intelectual al Bretoniei! (Aplause).

Duminecă dimineață, președintele consiliului a presidat desvălirea statuei lui Renan, așezată pe piața catedralei.

Pe când se rosteau discursurile, niște manifestanți catolici, cari asistaseră la serviciul divin, au ieșit din biserică și începură a fluera cu țigăle, încercând să rupă cordonul de trupe, așezat în jurul ceremoniei oficiale. Un detașament de infanterie, după-ce a făcut somațiunile legale, a împins din nou pe manifestanți în biserică. Li-niștea a fost restabilită în mijlocul strigătelor repetate de «*Trăiască Combes! Trăiască Republica!*»

Di Combes a vizitat apoi casa lui Renan și în urmă a presidat banchetul ce i-s'a oferit.

Cu toate acestea, manifestațiunile au continuat pe strade. Vicontesa de Kerboissou, înconjurată de diferiți indivizi cari voiau să o împiedice de a fluera, a amenințat cu revolverul. A fost desarmată de poliție și de gendarmi.

Animatiunea a fost foarte mare în timpul zilei, cu toate că a plouat.

Complotul militar din Serbia. Actul de acușiune contra ofițerilor arestați la Niș se basa pe faptele că proclamațiunea propune omorîrea tuturor conspiratorilor din noaptea de 10 spre 11 Iunie trecut și obținerea cererilor lor eventual chiar cu forța.

Codul de justiție militară prevede pedeapsa de un an închisoare pentru complici și de mai mulți ani pentru autori.

Actul de acușiune desemnează ca șefi ai complotului pe căpitanii Novacovici și Protici, pe primul locotenent Lugumerski și pe locotenentul Drandarevici.

Fantome Pentru Suverani

Dama neagră din Windsor. — „Măturătoarea“ regilor Prusiei. Omul roșu de la Tuileries.

Nu știi dacă regele Eduard e favorizat de vizita fantomii care rătăcește prin palatul Windsor. Dar mama sa, regina Victoria, părăsi, se zice, de mai multe ori reședința sa regală ca să scape de vaețele și gemetele acestei umbre nemulțumite.

Acum câțiva ani, locotenentul Glynn, de serviciu la palat, ședea în bibliotecă citind o carte, când văzu o femeie în negru trecând pe lângă el și intrând în odaia vecină. Chipul vizitatoarei era voalat cu o dantelă mare. Ofițerul, sperând o aventură frumoasă, se ridică să urmeze pe necunoscută. Credea c'o s'o găsească în salonașul în care se refugiase. N'o găsi. Și odaia în care intrase n'avea altă ieșire de cât ușa care da în bibliotecă.

Locotenentul Glynn istorisi această aparițiune ciudată. Și i se spuse că, din timpul reginei Elisabetha, salonașul comunica cu o scară ascunsă. De alt-fel e de tradiție ca umbra fetii lui Enric VIII să apară din când în când în această parte a castelului Windsor.

Dar nu crez ca spectrul elegant al Elisabethei să neliniștească pe fostul prinț de Galles, parizian vesel. Și dacă aude gemete noaptea, acestea sunt de sigur vaețele soldaților Engliterii sacrificați în Transvaal pentru interese de bancă.

„Damele albe“.

Germania n'are dama neagră, ci cohorte de dame albe. E țara stafiiilor. Cea mai mare parte din familiile germane posedă o damă albă; ar putea să zugrăvească o fantomă pe blazonul lor.

Natural, familia de Hohenzollern are dama sa albă, și una faimoasă.

Ea apare ori de câte ori un doliu mare se produce la curte. A fost văzută în ajunul morții lui Wilhelm I. și în ajunul morții lui Frideric III, tatăl împăratului actual al Germaniei.

E o tinără fată uriașe. Din voalurile ei albe, s'ar putea face rochiu de mirese pentru o duzină de fete. Și brațele ei lungi descărnate plimbă o mătură cu coada de lemn. Poporul o numește de alt-fel «*măturătoarea*» hohenzollernilor.

Mai puțin discretă se arată de asemenea marea damă albă a Habsburgilor. Se mulțumește numai să rătăcească în jurul palatului din Viena, când un deces trebuie să pue în doliu curtea. Cu câte-va zile înaintea sinuciderii lui Rudolf, fiul împăratului, fu văzută făcându-și plimbarea.

În familia Hessa-Darmstadt, dama albă e o mică persoană îmbrăcată de legendă cu toată poezia romanelor de cavalerie.

Fieca unui duc de Cleves, Beatrice șade gânditoare, întristată ia o țearăstră a castelului său de Nimegue, în momentul în care ducatul său o să treacă într'alte mâni. Nici o armată ca s'o apere. Nici un frate, nici un prieten care să-i vie într'ajutor!...

De odată, pe valurile lui Waal apare o nacelă trasă de o lebădă. Un tinăr e în picioare, ținând în mână o sabie de aur.

Roagă pe frumoasa dezolată să asculte cântecul său de trecător amoroș, și făgăduiește, dacă vrea să-i devie nevastă, să-i apere ducatul amenințat.

Tot de odată, logodnica e îndatorată să nu cerceteze nici odată de unde vine el. Cum va căuta să afle, o va părăsi și nu se va întoarce nici odată. (Acestei legende naive și curate Wagner își datorește inspirațiunea lui Lohengrin).

Beatrice primi oferta frumosului necunoscut.

Tinerul cu lebăda îi dete trei sîi din cari unul primi ca parte landgraviatul de Hessa.

Dar, după douzeci și patru de ani de unire, prințesa, fericită, avu târzielnica fantazie să vrea să cunoască origina tatălui copiilor săi... Mântuitorul, venit pe valurile lui Waal, dispăru ca prin farmec. Și Beatrice muri de mâhnire.

De atunci, această poetică figură de moartă părăsește necunoscutul (ca soțul său, altă dată) ca să prezică urmașilor săi evenimente cari interesează destinele rasi sale.

Omul roșu dela Tuileries.

Spectrul acesta e în centrul Parisului: Stă la Tuileries, la cincizeci de metri de statuia lui Gambetta. Numai, pentru ca să se deosebească de popoarele vecine, francezii au ales ca fantomă națională un mic om roșu.

Acest drac roșcat apăru Caterinii de Medicis peste cât-va timp dela construcțiunea palatului Caterina, precum se știe, era o femeie tare, dar superstițioasă. De aceea cedă locul «*micului monstru roșu*» și se duse să-și vază de «*vrajitorii*» într'altă parte.

Micul om roșu se arată iarăși Parizienilor în ajunul morții lui Enric IV și luă parte și la turburările Frondei. Nu fu întâlnit nici în trăsurile lui Ludovic XIV, nici la favoritele lui Ludovic XV. Strigoiiu acesta nu se arată decât în ceasurile roșii.

Reapăru în ajunul Revoziunii care trebuia să răstoarne bătrâna monarchie franceză.

Apoi schimbător în politică ca un parizian, trecu în serviciul lui Napoleon.

Un istoric a menționat vizita pe care el a făcut împăratului înaintea campaniei din Rusia.

Napoleon era în cabinetul său în fața hartelor, pregătindu-și gloria. El știa singur. Totuși din odaia vecină l'auziau vorbind unui vizitator misterios. Aceia cari erau acolo crezură ca personagiul admis în intimitatea marului cuceritor conjura pe Napoleon să nu întreprindă o campanie dezastruoasă. «*E prea târziu, strigă Napoleon ridicându-se, totul e hotărât.*»

Ușa se deschise, dând drumul unui om îmbrăcat în roșu care trecu repede și dispăru pe scara cea mare.

De atunci, omul roșu a reyenit, Ludovic XVIII l'a văzut în ceasul morții. Și împărăteasa Eugenia se temea să nu-l vază apărând la Tuileries.

Poate că, dacă se ivia, ar fi slătit-o să nu facă războiul din 1870 atât de dezastruos pentru Franța.

ȘTIRI LITERARE.

„**Sămănătorul**“ în ediție populară. În numărul din urmă «*Sămănătorul*» scrie: «*Dorind ca revista noastră să pătrundă cât mai adânc în simțurile poporului românesc, aducem la cunoștința preoților și învățătorilor noștri — de aici și de peste munți — că Administrația «*Sămănătorului*» va ține pări pe viitor o ediție populară, care se va desfășura numai prin abonamente anuale cu prețul de 6 lei, plătiți înainte.*»

Nu putem îndestul lauda inițiativa celor dela «*Sămănătorul*».

„**Cartea Românilor**“, acesta fi titlul *Călimarului pe anul 1904*

institutul tipografic «Victoria» (proprietar Ioan P. Lazar) din Șimleul-Silvaniei va eda la finea lunii Septembrie a. c.

Această întreprindere literară va fi un adevărat magazin de învățături pentru toți Românii. Pornind dela vatra proprie (Sălagiu) în anul prim va da un scurt istoric al dezvoltării naționale, bisericească, culturală și economică din Sălagiu. Acest istoric va fi ilustrat cu portretele bărbaților noștri conducători și a instituțiilor de mai mare importanță din acest ținut.

Un grup de bărbați cu renume literar bine cunoscut, va da fel de fel de învățături folositoare pentru tot Românul, fie acela domn ori țeran.

În anul al doilea și cei următori vom continua cu îmbogățirea acestui material pus în ordinea cea mai perfectă astfel, că cei-ce vor aduna la un loc călindarul nostru în timp de câțiva ani vor avea o bibliotecă mult folositoare în toată privința.

Atragem deci atențiunea publicului nostru și îndeosebi a d-lor preoți și învățători de pe acuma asupra călindarului «Cartea Românului», care pe lângă aceea că va fi ajustată după cerințele cele mai perfecte a timpului modern, va fi totodată și foarte ieftin.

Biblioteca „Academiei Române“. Mișcarea în luna Iulie și August 1903. I. *Consiliul*. A) Cărți tipărite 1. Cerute cu buletine. Cetitori 842. Volume 2828 2. Împrumutate acasă cetitori 9 volume 78; Total cetitori 851 volume 2906. Aflătoare în sală de lucru: Cărți volume 1697. Reviste române volume 11, străine volume 122. B) Manuscripte și documente. Manuscripte consultate cetitori 148, volume 187. Documente cetitori 35 volume 1537. Cărți vechi românești (1508—1830) cetitori 5 volume 8. 17. *Sporirea. Primitiv* 1 Conform legii dela 1 Aprilie 1885. Volume și broșuri 312. Reviste române 330. 2. În dar sau în schimb Volume și broșuri 83. Reviste române 36. Reviste străine 62. Volume mascr. 1. Foi volante 2. 3. Cumpărate. Volume și broșuri 48. Reviste străine 163. Altase și cărți 113. Stampe și portrete 20. Volume inscr. 1. Documente 135. Fotografii 7. Albume 1. Ziare vechi 23. Foi volante 79. Total 443 volume și broșuri, 306 reviste române, 225 reviste străine, 113 altase și cărți, 30 stampe și portrete, 2 vol. manuscr., 135 documente, 7 fotografii, 1 album 23 ziare vechi și 81 foi volante.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 16 Septembrie n. 1903.

Regele în Lemberg. Se telegrafiază din Lemberg, că alaltă eră M. Sa a primit o mulțime de deputațiuni. S'a informat dela șeful deputației districtuale, Moysa, asupra persecuției oțrelor și a îndrumat pe contele Potocky, locțiitor de guvernor al provinciei, ca în toate cașurile de felul acesta să pornească cercetări severe. Când i-a venit rândul contelui Badenii la audiență, a zis că-l obosește pe regele primirea atâtor deputați, regele a răspuns:

— După cele multe zile grele petrecute în săptămânile trecute în Budapesta, aceasta e numai recreație pentru mine!

Presă maghiară și Lueger. Intreaga presă maghiară se năpustește grozav asupra lui Dr. Lueger, primarul Vienei, pentru vorbirea sa antimaghiară ținută alaltăeri în Dieta Austriei-de-jos. «Egyetértés» de ieri e furioasă îndeosebi pentru că a îndrăznit să se provoace la naționalitățile din Ungaria și pentru că vorbind de M. Sa i-a zis tu... Dar bine, și lui Dumnezeu i-se zice: «Tu Doamne!»... Ori cred kossuthistii că ei sunt chemați să apere persoana M. Sale împotriva lui Lueger?

Slovacii contra limbii de comandă maghiare. Organul slovacilor naționaliști «Nar. Noviny», publică în numărul său din urmă un articol, în care protestează energie în contra introducerii limbii maghiare în armată. «Not ne-maghiarii — zice — nu ne lăsăm șterși din șirul celor vii. Dacă ne ignorează în politică, ei bine n'au să ne ignoreze în armată. Unde e lipsă de sângele nostru, trebuie să se țină cont de existența noastră. Esperințele triste ce le vedem la regimentele de honvezime, nu ne încurajează să dorim limba maghiară și la armată comună. Dumnezeu să ne feriască de asta! La honvezime, slovacul trece de »buta tot« și ori cât de cumințe ar fi, n'o duce mai sus de căprar. Nu voim să avem același rol și în armata comună».

Subscriem și noi.

Frumoasa băilor — înecat.

Domnișoara Halbronn, care pentru frumuseța sa rară era numită de oaspeții băilor dela Trouville «regina băilor dela Trouville», săptămâna trecută s'a înecat în mare. Un instructor de inolat, care i-a mers în ajutor, încă s'a înecat. Nenorocirea s'a întâmplat în largul mării, la mare depărtare dela țărmuri.

Accidental contelui Tolstoi.

Se telegrafiază din Petersburg: Lui contele Tolstoi în a șaptezeci și cincisă aniversare a zilei nașterii lui i-s'a întâmplat o nenorocire. Se plimba călare și înaintea unui șanț a trebuit să se dea jos de pe cal și să-și conducă calul de căpăstru. Calul l-a călcat pe picior; la început contele n'a dat nici o importanță; dar mai târziu i-s'a agravat răul încât acum trebuie să zacă în pat.

„A kis Aranka.“ În luna Maiu a anului trecut apăruse în Berlin, romanul „Ein Comtesse roman“ de Richard Nordmann, premiat încă anul acela și vinzându-se în scurtă vreme mai multe ediții. În primăvara anului acestuia, începu să apară în „Ország-Világ“ din Budapesta romanul „Édes Ölhon“ de Váradi Aranka... Asta n'ar fi încă lucru așa mare, dar noul roman nu era decât o verbală traducere a romanului nemțesc; chiar și numele de botex al personelor le menținuse d-șoara Aranka. Numai stîrșitul era „original“. Redacția dela „Ország-Világ“, trasă la răspundere, a declarat că Váradi Aranka este fiica talentată (16 ani) a șefredactorului foil, și că nu dă nici o satisfacție pentru plagiat. Contra „talentatei“ scriitoare maghiare s'a intentat proces pentru știrbirea dreptului de autor. „A kis Aranka“ pare că are de principiu: „Nix Deutsch!“

Negustor român asasinat. Din Iladia (lângă Oravița) i-se scrie «Drapelului»: Pavel Popoviciu, negustor în comună, om cu caracter ferm și foarte isteț din fire, naționalist înfocat, în 19 l. c. n. adevăc Marția trecută, la 8 ore seara, tocmai pe când voia să închidă ușa dela boltă, a fost împușcat de o mână necunoscută, eară Mercuri seara a murit între chinurile cele mai cumplite. Vestea despre moartea lui Pavel Popoviciu s'a răspândit ca fulgerul în comună și a produs senzație mare. Vinert a eșit în fața locului judecătorii din Sasca și Biserica-albă, dimpreună cu medicii, și după-ce i-au secționat scoțindu-i glonțul, care i-a despicat intestinele și rărunchi — la orele 2 după amiază a fost înmormântat cu mare pompă. Judecătorii, însoțit de 6 gendarmi au ținut 2 zile investigație în comună, ca să afle pe ucigașul. Au și deținut pe 3 inși, dar nu se poate constata, că într'adevăr dinși să fie cei păcătoși. Vom vedea la timpul său sfîrșitul. Acesta este a 2-a victimă săvîrșită prin glonț. Prima a fost fostul învățor al comunei, reșosatul Dimitrie

Lința, fratele învățătorului Traian Lința din Cacova, — om plin de autoritate atât în comună cât și în întreg ținutul Oraviței. Aceasta, acum zece ani în ziua de Sânziene, a fost împușcat înaintea casei sale, șezînd cu soția sa pe scaun. Urîtă și crudă răsbunare! Altcum poporul Ilandian este inteligent, eară comuna una dintre cele mai frumoase și fruntașe în aceste părți. Oameni răi sunt însă în tot locul.

Jubileul unei firme din Arad.

Lunia trecută, marele bazar al fraților Deutsch a avut sîrbătoare mare: s'a mutat în palatul minoriților. Localitățile noul sunt impozante, de proporții grandioase. Atât în partere, cât și în etaje e o adevărată expoziție de confecțiuni. Tot ce e modern e îngmădit în acest bazar. Sunt despărțiminte deosebite pentru mărfurile de bumbac, mătăasă, trusouri, covoare, perdele, — ear sus, în etaje haine gata pentru dame: jupoane, jachete și diferite posamanterii. Chiar și esteriorul bazarului e impozant și face onoare nu numai fraților Deutsch, ci și orașului nostru. Recomandăm tuturor să cerceteze acest mare bazar.

Bandit în stil mare.

În toate cinci continentele n'a fost un bandit așa de renumit, ca gentelemenul fără patrie John Larney, pe care acuma la etate de 66 de ani, l-au deținut la Baltimore. Banditul celebru, e om foarte bogat, are cam o jumătate milion de coroane pe cari i-a câștigat numai prin meseria lui. Are proprietăți frumoase lângă Cleveland și Canada.

Larney e un tip foarte interesant. Chiar și nașterea lui e romantică. S'a născut pe coverta unui vapor de persoane holandez, în largul oceanului. Și-a început cariera ca băiat de 13 ani. Pe vremea aceea vindea chibrituri pe străzile New-Yorkului, îmbrăcat ca fată, și tuturor cari stau de vorbă cu el le fura banii din buzunar. După cum însuși el susține, într'o zi și-a adunat în modul acesta două mii de dolari. Pe vremea războiului civil a aflat un mod particular pentru a câștiga bani. Adevăc se înrola voluntar, primea arvuna și apoi se angaja în altă parte — la alt regiment. Așa a servit în 93 de regimente; dar nu s'a luptat în rindul nici unuia.

În etate de 33 de ani petrecuse deja 14 ani din viață în diferite temnițe. În 1882, împreună cu trei tovarăși au jefuit ziua la amiază banca din Illinois. Pentru asta a fost condamnat la zece ani temniță, dar abea l'au pus pe picior liber, și din nou și-a început meseria. Eară a jefuit o bancă ziua la amiază. Eată cum a aranjat acest fapt: el vorbea cu casierul, ear un soț de al lui, a acoperit ochii acestuia cu un jurnal, până — când al treilea a luat de pe masă 15.000 de dolari și a fugit cu ei. Mai multe cazuri de acestea impesiritează viața lui Larney. Banditul interesant pe lângă acestea avea două locuințe: Sub numele de Solan ducea o viață cinstită și cunoscutii lui nici nu presupuneau de ce uneori dispărea pe ani întregi, fără să se știe unde.

Ghetele moderne ale lui Porter. Despărțimintele pentru ghete ofer acum cel mai bogat asortiment. Bărbați, dame, copii găsesc o mulțime de noutăți, mai ales în ghete de șevro călător și negru. Firma și-a pus de principiu să-și câștige mușterii prin marfa bună și estină. A sosit mare asortiment în bluze, umbrele, ciorapi, mănuși, batiste și corseturi. E firesc, că după mărfuri cumpărate în preț de 10 cor., fiecare cumpărător primește o fotografie în mărime naturală gratuit, scoțindu-se pentru cadrele de hârtie 3 cor.

Cea mai nestricăcioasă cremă pentru înfrumșetarea tenului e crema de flori de liliac. un borcan costă 1 cor.

Pudră de flori de liliac 1 cutie 1 cor.

Săpun de flori de liliac bucata 70 fil.

Pasta Iuno 2 cor.

Pudra Iuno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a sgîrciturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poștei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului Kossuth. O cutie de probă 1 cor. 20 fil.; o cutie de probă 2 cor.

— Contra guturaiului, tusei, răgușelei, flegmei și a afecțiunilor laringilot are un efect miraculos pastilele de pepr Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg-Maria“ alui Kossuth, în Arad, Piața Boross-Beni 150 (casa Dengl).

POSTA REDACȚIUNEI.

Halmagiu. Unchiule dragă, n'a sosit nimic dela rob.

AVIS.

Rugăm toți abonenții noștri cari sunt în restanță cu abonamentul foil, să binevoiască a răscumpăra chitanțele de abonament, ce li-se vor prezînta prin oficiul poștal.

Adm., Trib. Pop.

ULTIME ȘTIRI.

Criza regatului Serbiei.

Abia de trei luni stă regele Petru I. în fruntea Serbiei și deja se și pregătește să abdică de tron, silit de glasul opiniei publice. Situația, în urma deținerilor din urmă, s'a încurcat într'atâta încât nici nu se știe unde vor ajunge lucrurile. Vestile din urmă vorbesc despre o adevărată anarhie. Se zice că Serbia ați e guvernată de ministri Gencici și Mașin, în mâinile cărora regele Petru I e o păpușă neputincioasă.

Belgrad, 15 Septembrie. Intre suboficerii regimentului 7 de infanterie, staționat în Belgrad, a izbucnit o revoltă: toți au denegat subordinația pe motiv că în noaptea de 11 Iunie au fost seduși de către oficerii-asasini. Ministrul de războiu a dat ordin tuturor comandanților de regimente ca totdeauna în persoană să conducă regimentele lor. — Un mare număr de oficeri, aderenți ai dinastiei Obrenovici, au eșit din armată. Numele lor se ține încă în secret.

Regele Petru I e hotărît să abdică de tron în tavorul fiului său George, pe care l'ar declara că de curînd de majoren. Petru s'ar retrage din nou la Geneva, primind an de an un apanaj de 240.000 de franci. A și sosit din Geneva banchierul de casă al regelui, ca să aranjeze partea financiară a chestiei.

Belgrad, 16 Septembrie. P'acii circulă vestea, că ex-regina Natalia ar fi hotărîtă să-l adopteze pe fiul nelegiuit alui Milan, care trăiește acum în Constantinopole, la mamă-sa Artemizia Cristici, soția fostului ambasador Cristici. Natalia, se zice, s'a și pus deja în legătură cu aderenții dinastiei Obrenovici, și va pretinde tronul Serbiei pe sama ultimei odraste a Obrenoviciilor, care va lua numele de Lazar Obrenovici.

Tulburări electorale. Atena, 16 Septembrie. În toată țeara e agitație mare din cauza alegerilor parlamentare. Aseară s'a ținut aici o întrunire electorală după care s'au făcut demonstrațiuni. În încălțerarea ce s'a produs apoi au fost omorîți și răniți 14 persoane.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popoviciu-Barclanu.

BAZAR CENTRAL DE MODĂ

FRAȚII DEUTSCH

ARAD,

Palatul Minorităților.

1064 1-3

Albituri pentru
bărbați și dame.

Avem onoarea a aduce la cunoștință mult stimat. public, că din piața **Libertății**, unde a existat 13 ani, am mutat

Specialități: stofe
de haine p. dame

Bazarul de modă

în clădirea bisericii rev. părinți minorități unde, în încăperile impozante am mărit stocul de până acum al mărfurilor cu cele mai noi specialități și **articoli de modă** din urma, în cât suntem în poziția d'a satisface celor mai mari pretenții.

Bazarul central de modă

l'am deschis

la 14 Septembrie a. c.

când am început vânzarea tuturor mărfurilor.

Perdele.
Covoare.
Șarșafuri.

Confecțiuni
pentru dame, fete
și copilate.

Mătășării.
Broderii p. haine.

Bluze.
Rochii.

Cu deos. stima:

FRAȚII DEUTSCH, ARAD.

Palatul Minorităților.